

O sztuce stawania na głowie, czyli przygotowania do egzaminu z historii filozofii

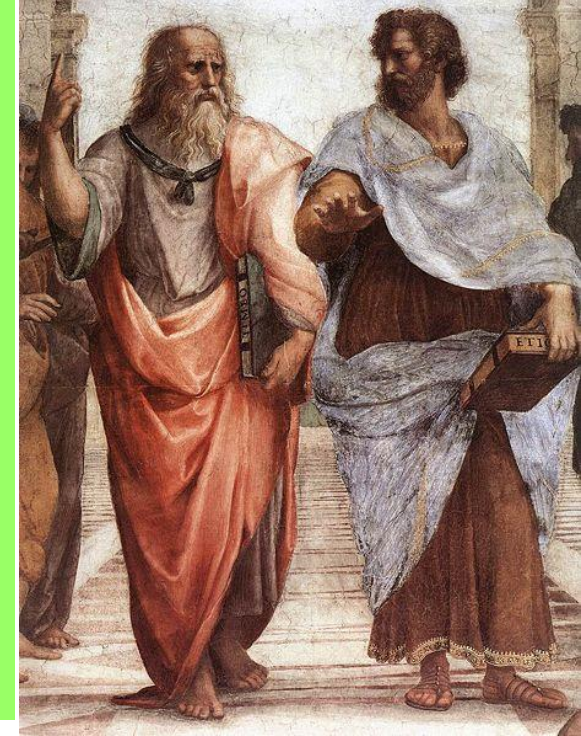

- presokratycy
- Sokrates
- Platon
- Arystoteles
- Hellenizm
- Augustyn
- Tomasz
- renesans

- Racjonalizm-Kartezjusz
- Pascal
- Leibniz
- Spinoza
- Locke_Hume
- Kant
- Hegel_Marks_Comte_Mill
- Kierkegaard
- Nietzsche
- Fenomenologia
- Egzystencjalizm_Ateistyczny
- Egzystencjalizm_Teistyczny
- Pragmatyzm
- Filozofia analityczna

*Wiem, że nic nie wiem,
więc... Poznaj samego siebie,
albowiem... Bezmyślnym życiem żyć
człowiekowi nie warto, czyli*
giganci starożytności

- W jaki sposób nastąpiło przejście od myślenia mitycznego do racjonalnego dyskursu? (Tales – najstarsza szkoła filozoficzna, Pitagoras, Heraklit, Demokryt)
- Sofistyczne ujęcie człowieka (Protagoras)
- Sokrates – 1 nauczyciel moralności oraz filozofowania (różnice w nauczaniu Sokratesa i sofistów; zło; cnota; rodzaje dyskusji)
- Platon i Arystoteles – różnice w postrzeganiu świata oraz sposobach filozofowania, a także w koncepcji idei/formy oraz państwa idealnego (jego Popperowska krytyka; relacja polityka-etyka, interpretacja Jaegera). Arystotelesowskie ujęcie metafizyki, absolutu, hylemorfizm. Pojęcie polis. Krytyka demokracji.
- Szkoły hellenistyczne: sceptycy (z czego wynika sceptycyzm?), epikurejczycy (sposoby radzenia sobie z lękiem), stoicy (koncepcja zła), cynicy (kosmopolityzm).

„Wiara poszukująca zrozumienia”, czyli średniowieczni ojcowie Kościoła (i nie tylko...)

- Św. Augustyn: jako manichejczyk oraz ojciec i doktor Kościoła: czas, stworzenie świata; dzieło O Państwie Bożym; 2 różne koncepcje zła – por. Leibniz!
- Boecjusza koncepcja **osoby**
- **Dowody na istnienie Boga:** ontologiczne (Św. Anzelm), kosmologiczne i teleologiczne (Św. Tomasz).
- Korespondencyjna koncepcja **prawdy** wg św. Tomasza
- Tomaszowa koncepcja człowieka

Jednostka i nieskończoność, czyli renesans i rewolucja naukowa

- Humanizm
Petrarki i Erazma z Rotterdamu
- Filozofia polityki
Machiavellego i Tomasza More'a
- Sceptycyzm Pico della Mirandoli i Michela de Montaigne'a

Racjonaliści i empiryści

- Odkrycia naukowe Kopernika i Galileusza; koncepcja nauki i idoli wedle Francisa Bacona (Royal Society, 1660).
- **Paradygmaty poznania naukowego**: Kartezjusz – *mathesis universalis*, Pascal i Spinoza – geometria euklidesowa, Leibniz – kombinatoryka.
- Kartezjańskie rozumienie (i rodzaje!) **idei**
- **Dualizm antropologiczny** Kartezjusza i próby jego obalenia przez Spinozjański **monizm panteistyczny**
- Spinozy koncepcja **wolności** (por. Hegel i Sartre)
- **Leibniza koncepcja zła** (*Teodycea*, trzy rodzaje zła; dlaczego Bóg stworzył ten świat a nie inny? Zasada identyczności rzeczy nierozróżnialnych!). 3 rodzaje prawd i zasad logicznych. Cechy monad. Pojęcie świata najlepszego z możliwych.
- Locke jako ojciec liberalizmu (rozumienie demokracji liberalnej, praw człowieka, **tolerancji**)
- **Hobbesa teoria państwa**
- Hume: krytyka dowodów na istnienie Boga i pojęcia przyczynowości.

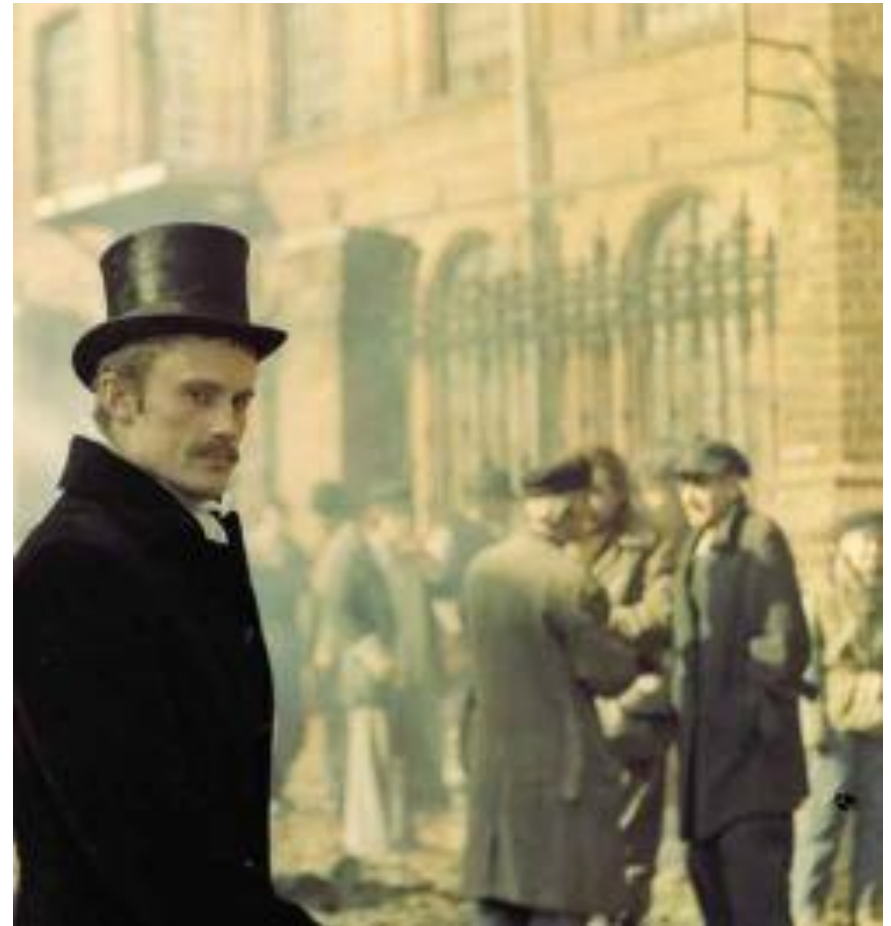
Pochwała rozumu, czyli okulary Kanta

- **Rousseau** jako krytyk rozumu i cywilizacji, oraz jego ujęcie demokracji; co to jest deizm?
- **Problemy** *Krytyki czystego rozumu* (podział, pytania i rozstrzygnięcia) i *Krytyki praktycznego rozumu*
- **Jak przebiega poznanie?** (fenomen a noumen, aparat poznania: aprioryczne formy zmysłowości: czas i przestrzeń, kategorie, idee).
- **Koncepcja nauki** (czy i dlaczego matematyka i przyrodoznawstwo są zaliczane przez Kanta do nauki? Sądy syntetyczne *a priori*. Jaki status przysługuje metafizyce i dlaczego?)
- **Postulaty rozumu praktycznego** (nie tylko wymienić, ale także opisać!)
- **Kant jako intelektualny patron Unii Europejskiej** (dlaczego?)

Odyseja rozumu Hegla, demokracja Milla i kruszenie murów Marksa

- **Hegel**: panlogizm, dialektyka i alienacja; *Geist, Zeitgeist*; rozwój historii jako „postęp w uświadomieniu wolności”; koncepcja państwa i **wolności** (antyliberalny nurt w filozofii politycznej XIX w.)
- **Mill**: pojęcie liberalizmu i demokracji (por. Locke!)
- **Marks**: różnice z Heglem, pojęcie pracy wyalienowanej, relacja bazy do nadbudowy; kapitalizm jako system niszczący sam siebie.
- Pozytywizm **Comte’a**

Kwestie życia lub śmierci Kierkegaarda i Nietzschego

- Kierkegaard jako **prekursor egzystencjalizmu** (różnice między nim a Heglem – rola jednostki). Termin „egzystencja”.
- Etapy w rozwoju życia (estetyczny, etyczny, religijny)
- Koncepcja **prawdy** u Kierkegaarda i Nietzschego
- Nietzscheńska wola mocy, nadczłowiek i „Bóg umarł” (*Gott ist tot!*). Nietzscheński postulat przewartościowania wartości; moralność niewolników a moralność panów; resentment.

Fenomenologia

- przedstawiciele
- Cechy przez pryzmat krytyki naturalizmu i psychologizmu
- Schelerowska koncepcja i hierarchia wartości

Egzystencjalizm

Wyznaczniki egzystencjalizmu

Egzystencjalizm **ateistyczny**:

Sartre'owska koncepcja wolności i złej wiary,
koncepcja relacji międzyludzkich („piekło to są inni”);

Camusa pojęcie absurdu oraz buntu.

Egzystencjalizm **teistyczny**:

Marcela być i mieć, problem a tajemnica.

Filozofia współczesna: fenomenologia, egzystencjalizm

Filozofia współczesna: pragmatyzm i filozofia analityczna

- Wyznaczniki pragmatyzmu.
- Pragmatyzm jako teoria **prawdy**.
- Ujęcie świadomości jako procesu (W. James).
- Koncepcja ja wedle Jamesa.
- **Jamesowskie prawo do wiary**.
- Wyznaczniki filozofii analitycznej oraz jej 2 metody (**Moore i Russell** jako „ojcowie” fil. analit.)
- **Atomizm logiczny i gry językowe Wittgensteina (2 dzieła = 2 etapy w rozwoju jego filozofii)**
- Neopozytywizm Koła Wiedeńskiego (teoria znaczenia)